יום **ג'**, **כ"ט** ב**תשרי** תשס"ב (**16** באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום, **כ"ט ב<u>תשרי</u>**, נפטר בשנת רס"ט (1508-5269), **דון יצחק אברבנאל**, מגדולי חכמי ספרד בדור הגירוש. אברבנאל קיבל חינוך יהודי שורשי, ועם זאת למד פילוסופיה וספרות קלאסית. הוא עמד בקשרים הדוקים עם מלומדים נוצרים, והחליף עמם דעות בנושאים פילוסופיים ומדעיים. בצעירותו כתב חיבור על ספר "משלי" ועל יסודות הנבואה בשם "עטרת זקנים". בגיל שנה (!) נתן שיעורים בתורה בבית-הכנסת. כאביו ר' יהודה, עסק דון יצחק גם בענייני כספים. לאחר מות אביו מילא את מקומו כשר האוצר של מלך פורטוגל אלפונסו ה-5, וארגן את מימון הלוואותיו.
בשנת רמ"א (1481-5241), עם מותו של המלך אלפונסו ועליית חואן ה-2 לשלטון, אורגנה מרידה נגדו, ודון יצחק – שהואשם אף הוא בקשר – נאלץ לברוח, ובהיעדרו נידון למוות. היו נדד לקסטיליה וושהה בסגורה, עיירה קטנה בסמוך לגבול פורטוגל.
כיוון שהאשים את עצמו באסון שאירע לו משום ששירת כל ימיו מלך בשר-ודם, החליט להקדיש את חייו ללימוד תורה. ראשית, פנה לפרש את ספרי נביאים ראשונים, שהמפרשים שקדמו לו הזניחו, ובתוך 6 חודשים השלים את פירושו ליהושע, שופטים ושמואל. אולם במהלך כתיבת פירוש ספר מלכים הוא נקרא לשרת את מלך קסטיליה, פרדיננד, ואשתו איזבלה.
לאחר שנחתמה ההחלטה על גירוש יהודי ספרד, בשנת רנ"ב (1492-5252), ניסה דון יצחק לשווא לשנות את ההחלטה. הוא וויתר על הון עתק ששילם כמקדמה למלך פרדיננד על חשבון גביית מיסים, וכתוצאה מכך הותר לו להוציא סכום קטן: 1000 דוקאסים זהב וכמות של כסף מן הארץ. בגירוש הכללי הפליג דון יצחק לנאפולי. שנתיים לאחר מכן נכבשה נאפולי בידי הצרפתים, ביתו של דון יצחק נהרס, וספרייתו הגדולה שהביאה נספרד, הושמדה. דון יצחק נדד למסינה ומשם לקורפו, שם השלים את פירושו לספר ישעיה. עם נסיגת הצרפתים ממלכת נאפולי, שב לשם דון יצחק והמשיך שם עבודת הקודש של פירוש ספרי התנ"ך, ההגדה של פסח ואחרים.
בסוף ימיו התיישב אברבנאל בווניציה, שם הינה מעורב במשא ומתן כלכלי בין הסנאט של ווניציה למלכות פורטוגל והשלים שם את פירושיו. [אנציקלופדיה לבית ישראל]

§§§

בשלהי חודש תשרי תש"ו (1945-5706), עלתה על הקרקע נקודה שניה בגוש עציון – **משואות יצחק**, כשנתיים לאחר עליית אחותה הבכורה, כפר עציון. היא החזיקה מעמד בגוש כשנתיים וחצי עד נפילתה בגבורה ערב קום המדינה ביחד עם כל יישובי הגוש. גרעין ההקמה הורכב מפליטי צ'כיה, הונגריה וסלובקיה שחלקם ניצולי ברגן-בלזן וכולם חברי בני עקיבא, ביחד עם גרעין ארץ-ישראלי. בחירת השם העידה על מיזוג מקורות אלה: "משואה" מבטאת גם את אור האבוקה הנישא על ראש ההר וגם את הניצולים מ"שואה". בשם "יצחק" בקשו החברים לכבד את מי שהיה הרב הראשי באותם הימים, הרב יצחק הלוי הרצוג, שהתמסר רבות למען עקורי מחנות ההשמדה והחזרת היתומים לחיק היהדות. היישוב, שהיה מאוגד בקיבוץ הדתי, הגיע עד ל-110 חברים בתש"ח. "היו אנשי משק בעלי מרץ ומעוף. הם ניסו את כוחם בפיתוח גידולים חקלאיים חדשים וערכו נסיונות לגדל פטריות וזרעי ירקות... לעומת אנשי כפר עציון שנחשבו לאנשי רוח וחזון ותלמידי חכמים אוחזים בעט, ראו את עצמם אנשי משואות כ"משקיסטים מוכשרים". [עלון זמן.מקום]

"...עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע." [ירמיה ל' 7]

יום נעים, בציפיה לישועה!

הדף מוקדש לרפואתו השלמה של בנֵנו יצחק יוסף הכהן בן ביילע זלאטע בתוך שאר חולי ישראל